No. 140. 1842.

VLISSINGSCHE COURANT.

Woensdag 23 November.

INGEZONDEN STUKKEN.

Antwoord aan de Catholijke Nederlandsche Stemmen.

(Op het artikel in haar No. van 19 November. ll.)

De *Catholyke Stemmen* zullen wel niet verwacht kunnen hebben, dat wij haar boven vermeld artikel geheel onbeantwoord zouden laten.

Het verheugt ons, dat de schrijver van hetzelve in bezadigden toon redeneert. Het ware wenschelijk, dat zulks *in het algemeen* plaats vond, waar de dagbladpers verpligt is, staatkundige handelingen of bepalingen, op de Godsdienst betrekking hebbende, ter sprake te brengen.

Wij willen dan ook trachten, in denzelfden toon, ons antwoord te leveren.

De schr. meent, in de *eerste* plaats, dat onze uitlegging, volgens welke de grondwet de godsdienstige gezindheden in de uitoefening harer eeredienst beperkt binnen de palen der wetten van den staat, — eene uitlegging is, welke » men er zelfs in Spanje, tijdens » de inquisitie, aan zou hebben kunnen geven"

Zeker, wanneer, in *dien* tijd, eene grondwet in Spanje bestaan had, gelijk als die wij in Nederland hebben, zou men er *dezelfde* uitlegging aan hebben kunnen geven, welke wij aan de laatste gaven; doch men zou niet hebben kunnen *handelen* zoo als de inquisitie deed, zonder de grondwet en de wetten van den staat, (aangenomen dat ook deze laatste gelijkluidend waren geweest, en zelfs het bestredene artikel 4 bestaan had,) openlijk met voeten te treden.

De inquisitie vervolgde, op beschuldiging of verdenking van kettersche begrippen aan te kleven, en *hare* regtbank was aan geene bepalingen, bij haar onderzoek, in geene middelen, om zich van schuld te overtuigen, gebonden; de foltertuigen werden togepast *à discrétion*; en ook in de oplegging van straf bestonden geene grenzen, ten zij de brandstapel, verder dan welken men niet gaan kon.

Mag *nu*, volgens onze uitlegging der Nederl. grondwet, noch Koning, noch minister, noch geestelijke magt iemand wegens godsdienstige begrippen, al beleed hij die ook in tegenwoordigheid des regters, zelfs maar in hechtenis laten nemen; mag de wetgever geene belemmering aan de uitoefening an Godsdiensten in den weg leggen, dan voor zoover die de openbare orde of veiligheid zouden kunnen storen, en zich dus niet inmengen in al wat de geloofsbegrippen, de leer der kerk aangaat, zoolang die leer niet ingrijpt in de burgerlijke regten of vrijheden, welke de grondwet waarborgt; mag geen regter iemand veroordeelen, ten zij deze *de algemeene wet* hebbe overtreden, en geene straf opleggen, dan die, welke daarop bij die wet is bepaald; dan is het eene ongelukkige vergelijking, die, der door onze uitlegging aan de Nederlandsche staatsmagten toegekende bevoegdheid, met den dwang welke de Spaansche inquisitie over de gewetens uitoefende.

De schr. wil zijne stelling ondersteunen, met het gebeurde, in het begin der XVI eeuw; en zegt dat, hadde onze grondwet destijds bestaan, » de wetten te-« gen de invoering van nieuwe godsdiensten zeer grond-« wettig zouden zijn geweest, wanneer zulks, *zoo als* « *werkelyk het geval was*. (hetgeen wij ten stelligste « ontkennen) *uit het oogpunt van het algemeen belang* « geschiedde."

Alleen *dan* waren die wetten grondwettig en voor het algemeen belang noodzakelijk geweest, wanneer onze Protestantsche voorvaderen hadden verlangd, hunne Godsdienst uit te oefenen, op een wijze, welke de openbare orde of veiligheid zoude hebben kunnen storen; doch *dit* was hun verlangen *niet*. Dat zij verhinderd werden, God te dienen, op zoodanige rustige en vreedzame wijze, als hun geweten en de leer van Christus en het Evangelie-zelve hun voorschreven; dat men hen deswege vervolgde, was oorzaak van den opstand; en ook nu nog. — ware de wetgever ergens zoo dwaas, van rustige en vreedzame uitoefening van Godsdienst, enkel uit godsdiensthaat, of uit vrees voor de belangen der leer eener KERK, en niet omdat het gevaar voor de openbare orde en veiligheid zulks noodzakelijk gebood, te verhinderen of te verstoren, — wij zouden een feitelijk verzet daartegen in geenen deele als ongeoorloofd beschouwen.

Maar zóó iets is en kan niet zijn, wij herhalen het, de strekking van art. 4 van den aanhangigen tienden titel. Maakte een minister van dat art. gebruik, om de rustige en vreedzame uitoefening van eenige erkende openbare Godsdienst te beletten, zonder te kunnen bewijzen, dat *die* uitoefening de algemeene orde of veiligheid zoude hebben kunnen storen, hij zou art. 191 der grondwet hebben geschonden en, deswege aangeklaagd zijnde, moeten worden vervolgd. Zijn beroep op genoemd art. 4 hielp hem *niets*: hetzelve had hem in geenen deele geregtigd, de duidelijke, letterlijke bepaling der grondwet te schenden.

Mag intusschen de wetgever, volgens de Nederlandsche grondwet, geene bepalingen maken tegen de onbeperkte vrijheid der openbare uitoefening van Godsdienst, wanneer hij vreest of voorziet, dat *zulk* eene onbeperkte vrijheid de openbare orde of veiligheid zoude kunnen storen? Niet alleen is hij dan *bevoegd*, maar hij is het tevens *verpligt*, naar ons oordeel. De magt, om wetten te maken, is hem opgedragen, en art. 194 der grondwet toont aan, dat de godsdienstige gezindheden, zonder onderscheid van geloofsbelijdenis, zich aan de wetten *moeten* onderwerpen. Dit is de voorwaarde, op welke eene godsdienstige gezindheid in den Nederlandschen Staat bestaan kan.

De schr. betwist dit regt aan den wetgever, zelfs ten aanzien van *nieuwe* Godsdiensten. Wanneer dus eene secte zich in onzen Staat vestigt, welker godsdienstleer mede brengt, menschen te offeren, of wanneer, zoo als men er voorbeelden van gezien heeft, eene godsdienst in de kleeding van het eerste menschenpaar, vóór zijnen val, moest worden uitgeoefend; of eene andere aan mannen en vrouwen toeliet in volle, vrije gemeenschap onder elkander te leven; of eene andere, dat een man tien vrouwen of meer mag huwen of omgekeerd, dan zullen de wetten, welke zulks verhinderen, *ongrondwettig* zijn! De schr. gelieve eens aandachtig na te gaan, of dit niet de consequentien zouden zijn van zijn stelsel.

Hij zal ons welligt te gemoet voeren, dat *zulke* godsdienst-oefeningen de openbare orde of veiligheid zouden kunnen storen; doch dat dit *niet* het geval kan zijn met het naleven der voorschriften, door den H. Stoel aan de geloovigen dier kerk gegeven.

Wij kunnen dit niet zoo onvoorwaardelijk aannemen. Hoe, wanneer onze Koning, als Protestant of voorgewende vervolger der R. C. Godsdienst, door den H. Stoel werd in den ban gedaan, en Zijne R. C. onderdanen van den eed van getrouwheid of den pligt der gehoorzaamheid jegens denzelven werden ontheven? (Wij maken ons hier niet schuldig aan consequentie-makerij; de voorbeelden daarvan bestaan in de geschiedenis.)

En zoo zijn er meerdere vragen te doen?

Niemand kan ook te voren weten, welke bullen of voorschriften de H. Stoel kan noodig achten te geven; en of daarbij steeds de rust der Staten en de eensgezindheid der burgers zal worden in het oog gehouden.

De nieuwere grondwetten hebben de uitoefening van de hier bedoelde, inderdaad *wereldlyke* magt van den H. Stoel onmogelijk willen maken, en daarom de gezindheden, in de openbare uitoefening harer eeredienst aan de wetten van den Staat onderworpen verklaard, hetgeen daarenboven ook het Evangelie in het wereldlijke, het stoffelijke, het uitwendige leven in de maatschappij doet, door het bevel, om aan de gestelde magten onderdanig te zijn, en den keizer te geven, wat des keizers is.

Hiertegen kan niet gelden het voorschrift, dat men God meer moet gehoorzamen dan de menschen, omdat *dit* alleen op het godsdienstige — op het geloof, op het *individuele* zedelijke leven betrekking hebben kan, — niet op de uitwendige vormen, op *die* handelingen, welke in de cathegorie vallen van openbare, gemeenschappelijke handelingen, door *vereenigde massa's*.

De Schrijver zegt:

« Wij kunnen maar volstrekt niet begrijpen, welke godsdienstige en zedelijke overtuigingsmiddelen men zou kunnen bezigen, om afgescheiden van *openbare handelingen* die, volgens de Vliss C., vallen onder het gebied en toezigt der wetgevers, de leer der kerk te onderhouden, te versterken, uit te breiden en voort te planten. Immers, tot dat onderhouden van de leer der kerk enz. moeten *openbare handelingen* plaats hebben, het moet door *woord* en door *geschrift* geschieden, en beide vallen onder het gebied des wetgevers."

Deze stelling is ten eenemale onjuist. *Vooreerst*, HET WOORD valt *dan* alleen onder het toezigt en gebied des wetgevers, hebben wij gezegd, wanneer er *openbare* godsdienstoefening gehouden wordt. Maar is deze nu noodig, wanneer de belijders eener Godsdienst elkander in de leer der kerk willen ophouwen en versterken? Geenszins. Vroeger mogt men, zonder verlof of toezigt, met 20, thans zal men met 30 mogen zamen komen, ook om God gemeenschappelijk te dienen en elkander te stichten? Zal dáár *het woord* niets vermogen? De schr. zegt welligt: dit is slechts eene gunst van den wetgever; hij zou de bijeenkomst van 2 personen eene openbare bijeenkomst kunnen noemen: wat dan? Dan beging hij eene zóó buitensporige dwaasheid, dat niet mag noch kan worden aangenomen, dat een wetgever, zonder krankzinnig te zijn, er toe zou vervallen; terwijl daarenboven de middelen om zijne wet uit te voeren en te handhaven hem zouden ontbreken. Daarenboven zou de wet *voor alle Godsdiensten* gezamenlijk moeten werken; want volgens art. 180 der grondwet genieten alle godsdienstige gezindheden in het koningrijk bestaande, gelijke bescherming. Derhalve zouden alle gezindheden door zulk eene wet moeten gekweld worden, wilde men er eene *enkele* mede kwellen. Waarborg genoeg, dat de wetgever, ook om *die* reden, niet tot zulk eene ongerijmdheid vervallen zou.

Ook heeft de schr. niet gedacht aan het herderlijke werk, aan het bezoeken der leden door de leeraren. Ook *dit* is geene openbare bijeenkomst; maar welke invloed dáárbij door het woord kan worden uitgeoefend, zullen de leeraren van schier alle gezindheden, welke dit werk met ernst ter harte namen, kunnen getuigen. Te verbieden, dat de leeraren hunnen leden bezoeken zouden, of dat er *geene* leeraren bestaan mogten, zou weder een verbod voor alle gezindheden in den Staat zijn moeten, en is derhalve niet te vreezen.

Dusver over *het woord*: nu over het *geschrift*. Wilde men de geestelijken of leden eener zelfde geloofsbelijdenis beletten, elkander te schrijven, de zaak zou, *vooreerst*, onuitvoerlijk zijn, doch *ten anderen*, zou de verhindering weder algemeen moeten zijn voor alle gezindheden; geene vrees dus wederom ook *hier* voor.

En het verspreiden van geschriften, door middel der *drukpers*? Kon hier de wetgever aan de *eene* gezindheid beperkingen opleggen, zonder het ook aan de *andere* te doen? Volstrekt niet. De drukpers is, volgens de grondwet, voor *allen* gelijkelijk vrij; ja zelfs die vrijheid is zoodanig gewaarborgd, dat de schr. op bladz. 389, het art. 225 der grondwet aanhalende, daar van zelf zegt: » *zie dit is ware vryheid!*" Geene beperking dus in Nederland, ook voor de belijders van de R. C. Godsdienst, om het middel der drukpers te baat te nemen, ten einde, door godsdienstige en zedelijke overtuigingsmiddelen, *afgescheiden van openbare handelingen, onder het toezigt en gebied des wetgevers vallende, de leer der kerk te onderhouden, te versterken en voort te planten.* Maakte men misbruik van die vrijheid, eerst dan zou op den overtreder, doch ook op *dezen* alleen de arm der wet drukken.

De schr. wil nu wel, dat eene soortgelijke vrijheid voor de godsdiensten even als voor de drukpers bestaan zal: doch dat wil de grondwet niet. Geene wet kan of mag, volgens haar, worden ingevoerd, welke het verlof der regering zou doen vereischt worden, om iets te mogen schrijven en door den druk openbaar maken; doch de vrijheid voor de godsdienstige gezindheden werd bij de G. W. niet zóóver uitgestrekt.

Voor deze laat art. 191 en 194 vrij, beteugelende *wetten* te maken, voor het geval, dat eene onbeperkte vrijheid van openbare godsdienst-oefening de openbare orde of veiligheid zoude kunnen storen.

Wij komen nu nog aan een *derde* middel, om door godsdienstige en zedelijke overtuigingsmiddelen de leer der kerk, buiten de openbare godsdienst-oefeningen, onder het toezigt en gebied van den wetgever vallende, te onderhouden, te versterken en voort te planten; wij bedoelen: *het voorbeeld van godsdienstig en zedelyk, van ordelyk maatschappelyk en burgerlyk gedrag*; en wij zouden meerdere gedeelten uit de *Catholyke Stemmen* kunnen aanhalen, houdende opwekking aan de belijders der R. C. Godsdienst, om door het even omschrevene middel den heilzamen invloed, de strekking en de waarde van die Godsdienst aan de belijders van alle andere godsdiensten te doen in het oog vallen en erkennen.

Wij gelooven dan ook, dat de schr. nu eenigermate beter zal zijn ingelicht, omtrent hetgeen wij bedoelden met de woorden: » godsdienstige en zedelijke

eerst den 23sten November. De koude was te Dirschau, des morgens van den 7., 36 gr. van Réaumur.

— Voor eenige dagen deelde de geh. hofraad *Muncke*, te Heidelberg aan zijne toehoorders de belangrijke opmer-

FRANKRIJK.

— Onlangs is te Parijs een Engelschman, die in het Palais-Royal ontbeten had, half dood in zijn hotel terug gebragt. Om eene weddingschap had hij in tegenwoordigheid van

Nieuw uitgekomen Boeken.

Geschiedenis der Stad Hoorn, Hoofdstad van West-Vriesland der 17e en 18e eeuw, of Vervolg op Velius Chronijk, vo

» overtuigingsmiddelen, afgescheiden van openbare handelingen, welke vallen onder het toezigt en gebied » des wetgevers;" dat hij zal toestemmen, dat er inderdaad in Nederland *zulke* middelen bestaan, en dat zij zelfs in geenen deele als ongewigtig te beschouwen zijn.

De schr. vraagt verder: of onze omschrijving van het *jus in sacra* juist is? Of zij overeenstemt met de godsdienstige begrippen der Catholijken, met de leer hunner kerk? en hij ontkent dit ten stelligste.

Bij onze omschrijving, mogten *wij* echter niet uitsluitend letten op de leer der R. C. kerk, omdat de belijders dier Godsdienst niet maar alleen *godsdienstige*, maar ook *staatsburgerlyke* pligten te vervullen hebben, onder welke laatste in de voornaamste plaats behoort: *gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat, waarin zy leven*; en die gehoorzaamheid grondt zich op de voorregten, de bescherming, welke de Staat *die* belijders aanbiedt, en om welke te *kunnen* aanbieden het maatschappelijk verdrag *die* gehoorzaamheid moest vorderen.

De schr. stelt het volgende geval:

« De Catholijke Bisschop of kerkvoogd ontvangt regtstreeks eene aanschrijving of voorschrift van het geestelijk opperhoofd der kerk, met last om dezelve aan de Catholijken bekend te maken, omdat zij er allen belang bij hebben, wijl zij de leer en tucht der kerk betreffen. In zulk een geval *mag* de Catholijke Bisschop of kerkvoogd een dusdanig stuk geenszins ter voorloopige inzage aan de tijdelijke magt zenden, ten einde het *al* of *niet* bekend maken daarvan van het verlof of de weigering van de regering of van hared ambtenaar te doen afhangen. Zijne geloofsbegrippen verbieden hem dit, en de vrijheid van deze is aan *elk* en dus ook aan *hem* door de grondwet gewaarborgd, en diensvolgens is art. 4., zoo als het nu opgesteld is, wel degelijk ongrondwettig en tevens onstaatkundig."

De dwaling van den schr. ontsproot hier uit zijne gelijkstelling van godsdienstige *begrippen* met godsdienstige *openbare handelingen*. De *eerste* zijn vrij, de *laatste* zijn binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat beperkt.

De Bisschop of kerkvoogd wist dit laatste of kon het weten, toen hij zijne hooge geestelijke betrekking aanvaardde.

Streden nu zijne godsdienstige geloofsbegrippen met zijne pligten als onderdaan en staatsburger: te weten gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat, dan kon hij, als man van eer en geweten, niet gelijktijdig de pligten van kerkvoogd en onderdaan en burger van dien Staat op zich nemen; hij kon dit alleen vervullen in eenen staat waar de magt de regten en voorschriften van het geestelijke opperhoofd der kerk de wetten van den Staat konden te niet doen of krachteloos maken.

Alle belijders der R. C. Godsdienst verkeeren in hetzelfde geval; doch deze, door zich voortdurend als burgers in den staat te vestigen, toonen daardoor, dat zij die WETTEN voor hun geloof niet vreezen, en zich daarom aan dezelve, als rustige onderdanen, willen onderwerpen.

Wij verwijzen hier den schr., met opzigt tot het belang, hetwelk de staat zelf en alzoo de wetgever er bij heeft, zich te onthouden van wetten te maken, welke de gewetensvrijheid zouden aanranden — en van den waarborg die hieruit voor de R. C. ingezetenen van zelve ontstaan moet, naar ons art. over het *Concordaat*. (Vliss. Cour. van den 11 Maart 1841.)

(*Het vervolg hierna.*)

Maimonides.

Het helderste licht, hetwelk immer aan den hemel der godgeleerdheid prijkte, was MAIMONIDES, bij verkorting *Rambam* genaamd. De achting welke de Synagoge voor dien, in de meeste vakken van wetenschap en geleerdheid uitmuntenden man, koestert, grenst aan hare vereering en hoogschatting, des Goddelijken meesters MOZES, en is, tot den huidigen dag, bij geheel Israël, spreekwoordelijk gebleven. Geheel het leven van dit echt klassiek vernuft was aan de hooge studiën, en voornamelijk aan het edele doel gewijd, om zijnen geloofs- en tijdgenooten voor te lichten, aan hunne beschaving te arbeiden, hunne godsdienstige begrippen te louteren, de beoefening der godgeleerdheid en het ritueelwezen, die in zijn leeftijd, in zwang was, te vereenvoudigen en binnen behoorlijke grenzen terug te drijven. Hij trachte, door volledige bewijsgronden, de overeenstemming der gewijde schriften met het gezond menschenverstand aan te toonen, en de vreemdheid dezer oudheids-gewrochten, aan alle geheimzinnigheden, toe- en zinspelingen, die helaas! een zoo groot aantal schijngeleerden, ten allen tijde, in dezelve hebben pogen te ontdekken, in het helderste licht te stellen. De algemeene verbreiding en erkentenis van de leer der enligchamelijkheid Gods, zonder welke geen zuiver godsdienst-geloof denkbaar is, zou dien onvergetelijken leeraar te verdanken zijn.

MAIMONIDES zag te Cordowa in Spanje het levenslicht. Naar de toenmalige, Joodsche zeden, reeds als kind in de kennis des Talmuds ingewijd, ware zijne vorderingen even snel als veelbeduidend. In zijn 23e levensjaar had hij reeds eene verklaring der Mischna, in de Arabische taal geschreven, die later in het Hebreeuwsch werd overgebragt, waarmede de uitgaven des Talmuds, bij voortdurendheid zijn verrijkt geblegen.

Een tweede voortbrengsel zijns vruchtbaren geest bestond in een compendium van den geheelen Talmud, waarin hij opzettelijk geene behandeling van geschilpunten, controversie en legenden schijnt te hebben opgenomen, zich alleen tot beslissingen of resultaten bepalende. Het Hebreeuwsch, waarin dit even zoo onschatbare als onmisbare werk is zamengesteld, is zuiver en onvermengd, de ronde en zakelijke stijl verraadt den meester, de indeeling in hoofdstukken en onderdeelen is doeltreffend en nieuw, en het geheel laat, in alle opzigten, niets te wenschen over.

Alle deskundigen en de leer van het rabinismus toegedane Israëliten, hebben de hooge waarde dezer resultaten erkend; de oplossing der soms daarin voorkomende, schijnbare tegenstrijdigheden, werd ten alle tijde, als een blijk van groote, rabijnsche geleerdheid aangemerkt, dewijl aan het werk zelf den rang der onfeilbaarheid werd toegekend. Ieder welke dien reuzen-arbeid kent en op prijs weet te schatten, staat evenzeer verbaasd over de diepe Talmud-kennis des schrijvers, als over deszelfs rekkelijk geduld, de juistheid van oordeel en de fijnheid der combinatie die er in zijn ten toon gespreid.

(*Het vervolg hierna.*)

NIEUWSTIJDINGEN.

TURKIJE.

SMIRNA, den 21. October. Gisteren is alhier de tijding ontvangen, dat de stad Pergamus, 20 uren ten noorden van Smirna gelegen, den 15. het tooneel is geweest van eene overstrooming, gelijk men ze sedert menschenheugenis in dit land niet beleefd heeft. De rivier, die midden door de stad onder eene oude maar zeer hechte brug, van Genueschen bouwtrant, loopt, is ten gevolge van hevige regens in korten tijd zoodanig gezwollen, dat in minder dan een uur bijna de halve stad vernield werd. Het geheele Turksche kwartier is omvergeworpen en meer dan 400 menschen, mannen, vrouwen en kinderen, zijn daarbij omgekomen. Verscheiden personen klommen, om hun leven te redden, op de daken of op boomen, maar werden weldra door den aandrang van het water weggesleept. Het huis van den gouverneur en de gevangenis, beiden steviger gebouwd dan de overige huizen, konden het geweld der golven niet wederstaan. De ongelukkige gevangenen, die zich daarin bevonden, hebben allen het leven verloren. Honderd vijftig huizen en een groot aantal winkels zijn vernield en vele familiën, die alles verloren hebben, zijn aan de grootste ellende ten prooi. Geheele kudden vee zijn verdwenen en bok in het veld zijn een aantal arbeiders omgekomen. De geheele uitgestrektheid van de ramp is voor het oogenblik nog niet te overzien.

NEDERLANDEN.

VLISSINGEN, den 16. November. Z. Exc. de minister van binnenlandsche zaken heeft, namens Z. M. den Koning, bij getuigschrift in dato 22 October jl., hoogstdeszelfs bijzondere goedkeuring en tevredenheid doen kennen aan den schipper *J. Verlinde*, varende in de beurt van Neuzen op Vlissingen, en aan deszelfs knecht, *W. Sponselé*, onder toekenning aan ieder eener gratificatie van *f* 50, ter zake van het edel en menschlievend gedrag, door hen aan den dag gelegd in het uit doodsgevaar redden van twee matrozen van Zr. Ms. fregat EURIDICE, welke door het omslaan van de barkas, in dato 21 julij 1842, ter hoogte van de Spijkerplaat, zonder hunne prijzenswaardige pogingen, ellendig zouden zijn omgekomen.

— In de Letterbode leest men het volgende art.: » Het was, naar mijne gissingen, in het jaar 1803—1804, wanneer bij mijne onders, alstoen in Zeeland woonachtig, een smokkel-kapitein kwam, die ons omstand.: verhaalde hoe hij daags te voren, zoo als hij zich uitdrukte, met zijne brik en equipage, bijna door Jack was ingepakt: » In volle zee zijnde, zeide hij, met vrij onstuimig weder, zagen wij eene Engelsche korvet op ons aankomen; ik zette alle zeilen bij, doch toen hij mij te na kwam, en ik voorzag hem niet te kunnen ontloopen, zette ik het in de branding. Deze was zoo hevig, dat mijn volk mij toeriep: » Kapitein, dat gaat er om! !" Reeds eenige reizen te voren had ik een vaatje olie aan boord genomen; niemand van mijn volk, uitgezonderd mijn stuurman, kende mijne bedoeling daarmede, zijnde om, in tijd van nood eene laatste proef te nemen; ik liet dus het vaatje voor op het schip halen, gaf mijn besten matroos het roer in handen, en, goot met mijn stuurman het vaatje langzaam, doch gestadig, geheel ledig; aanstonds werd de branding als een spiegel zoo glad, en met weinig deining kwamen wij midden door de branding, digt langs de kust, tot in de haven van Vlissingen, met eenen onbegrijpelijken spoed, nemende als 't ware den olievloed mede, die over eene uitgestrektheid, welke wij niet konden beoogen, heen liep."

In het belang der maatschappij wordt hiervoor een plaatsje verzocht door J. A. V. S.

GEMENGDE BERIGTEN.

De sierlijke nieuwe tenue der dragonders behaagt te Tilburg boven mate. — De stafmuzijk van het 6e reg. inf. heeft te 's Bosch eene serenade gebragt aan den gen. Maj. Graaf van Limburg-Stirum. — De muzijkanten der stedel. schutt. aldaar, zijn door het stedelijk bestuur op een souper getracteerd. — De gezamenlijke giften voor Hamburg, beidragen thans ongeveer *f* 3,845,000. — De zoon van den Gen. van der Smissen is tot 24 uren gevangenis veroordeeld; een der gevangenbewaarders tot eene gevangenis van zes maanden: de verdere aangeklaagden zijn vrijgesproken. — Op den spoorweg van Brussel naar Luik is een schaapherder met twee schapen verpletterd. — En op die van St. Ghislain naar Jemmapes een jongeling van 19 jaren. — De boekverkooper K. Fuhri te 's Gravenhage, is door Mevrouwe de Prinses van Oranje een diamanten doekspeld vereerd geworden, voor de zorgen door dien heer besteed aan het jaarboekje Aurora. — 't Lijk van Do. de Cock is gebalsemd en voor 't publiek te zien, 's morgens van 10—12 en 's namiddags van 2 tot 4 ure: aanstaanden zondag groote lijkdienst. — Te Delft is eene gemeente van separatisten gesticht. — De minister van fin. heeft verschillende gapingen in overweging genomen, welke men gedurende eene reeks van jaren in de accijns-wetten is komen te ontdekken. — In Geneve mogen geene Israël. godsdienstoefeningen plaats hebben. — De vrije Friezen in Wonseradeel moeten met klokslag van 10 hunne societeiten verlaten, op straffe van vervolging door 't openbaar ministerie. — Een schaap van de kudde van Do. Neiweg te Opende is van 2 lammeren bevallen. (Gr. Cour. 92.)

ZEETIJDINGEN.

VLISSINGEN, den 22 November. Sedert den 19 dezer zijn alhier ter reede gekomen:

Voor Antwerpen bestemd:

Bulten, R. G. Klippenhuys, Wolgast, garst; Aurora, S. J. Brik, Koningsbergen, hout; de twee Gebroeders, H. Ibsen, Wolgast, Anna Elisabeth, H. Reents, Straalzund, Betty, C. D. Ebberfeld, St. Petersburg, Anna Marina, H. P. Bruck, Weile; St. Antony, G. Weberg, Koppenhagen, alle garst; Carolus, R. Rotgeus, Riga, lijnzaad; Uodule, G. F. Stregh, Windau, lood, The Cleveland, J. Anderson, New-Castle, stukgoed; Resolution, C. S. Clausen, Nielberg, garst; Avancé, L. P. Roman, Therese, H. H. Michelsen, beide Rio-Janeiro, koffij; Rapide, J. Florsuper, Messina, fruit; El Dragon, J. Casterich, Sorvion, C. Bjorquest, beide Odessa, wol, Hosteline, L. Chemmont, Odessa, tarwe; Brittannia, F. J. Lee, Londen, tarwe; de Handelaar, H. Niemann, Riga, lijnzaad; Diana, H. Wyats, Hull, stukgoed, Diana, F. Fredrichs, die Argo, H. Leager, beide Stettin, tarwe; La belle Alliance, A. van den Broeke, Hamburg, suiker; Maya, C. Dobber, Riga, lijnzaad.

Voor Gend bestemd:

Maria Anna, M. J. Klasen, Riga, lijnzaad; Margarethe, K. J. Scholions, Riga, lijnzaad; Juliana, H. Dreesman, Villa-Nova, vijgen; Rosina, J. F. Echhoff, Nijburg, de Zwaluw, L. Mille, Corsver, 4 Geschwister, F. Kehkoff, Odessa, alle garst.

Van Antwerpen zijn de Schelde afgekomen en van deze reede naar zee gezeild:

The Thrader, J. Owen, W. M. L. Marikve, beide, schors, Londen; Jens H. Lund, H. Bindam, Messina, Diana, S. Korff, Sunderland, The Swift, J. Howland, New-Port, James Caire, H. Pilsbury, Charlestown; Albion, W. Hagen, Lubeck, Courier, C. Tieman; Aventuur, Petersborough, J. Pedersen, Aventour, alle ballast; Elisa, J. Muller, suiker, Hamburg.

Te Vlissingen, bij A. W. VAN BIEREN.